

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24CoP/27/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2316204167
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 03. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Magdaléna Krajčovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2017:2316204167.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a sudkýň: JUDr. Andrea Dudášová a JUDr. Ľuboslava Vanková, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: M. S., nar. XX.XX.XXXX a V. S., nar. XX.XX.XXXX, deti rodičov - matka: B. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XXX, t.č. zdržujúca na neznámom mieste a otec: V. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XXX, prechodne M., Q. XX, za účasti kolízneho opatrovníka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, F. Kapisztóryho č. 1, Nové Zámky a Okresnej prokuratúry Galanta, o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi, na odvolanie Okresnej prokuratúry Galanta a kolízneho opatrovníka proti uzneseniu Okresného súdu Galanta č.k. 25P/1/2016-58 zo dňa 2. septembra 2016, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie **r u š í** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie konanie o nariadenie ústavnej výchovy nad maloletými deťmi M. S., nar. XX.XX.XXXX a V. S., nar. XX.XX.XXXX zastavil. Rozhodnutie odôvodnil s použitím § 54 ods. 1, 2, 3, 4 a 5, § 39 ods. 2 a 3, § 56 Zákona o rodine a vecne tým, že uznesením súdu č.k. 25P/1/2016-1 zo dňa 09.03.2016 bolo začaté konanie o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi M. S., nar. XX.XX.XXXX a V. S., nar. XX.XX.XXXX. Súd vo veci začal konať podľa § 81 ods. 1 a 2 O.s.p., na základe toho, že uznesením č.k. 12PPOm/1/2016-18 zo dňa 04.02.2016 predbežným opatrením maloleté deti dočasne umiestnil do krízového strediska „B.“ S., K. XX/XXX, S., počnúc dňom nariadenia predbežného opatrenia až do právoplatného skončenia konania o ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi. Týmto predbežným opatrením súd uložil Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky zabezpečiť umiestnenia maloletých detí do dočasnej ústavnej starostlivosti.

2. Nariadenie ústavnej starostlivosti je krajným riešením. Súd preto skúmal či v danom prípade sú naplnené zákonné dôvody pre nariadenie ústavnej starostlivosti v zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia § 54 Zákona o rodine. Postupne skúmal jednotlivé dôvody, pre ktoré zákonne by bolo možné nariadiť ústavnú starostlivosť, keďže mal za preukázané, že v danom prípade nie je možné deti zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti. Podľa § 54 ods. 2 písmeno a/ potom by bolo možné nariadiť ústavnú starostlivosť len vtedy ak deti by boli osvojiteľné a nebolo by možné ich zveriť do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo do starostlivosti fyzickej osoby podľa osobitného predpisu. Toto zákonné ustanovenie nie je použiteľné na súdený prípad. Podľa § 54 ods. 2 písmeno c/ ústavnú starostlivosť by bolo možné nariadiť pokiaľ by bolo uložené pred tým výchovné opatrenie podľa § 37 ods. 3 Zákona o rodine a toto nevedlo k náprave. Toto zákonné ustanovenie je nepoužiteľné pre súdený prípad, pretože žiadne výchovné opatrenie podľa citovaného zákonného ustanovenia vo veci vydané nebolo. Podľa § 54 ods. 2 písmeno d/ nebolo možné nariadiť ústavnú starostlivosť, pretože rodičia detí neboli pozbavení výkonu rodičovských práv. Ostávalo skúmať dôvody nariadenie ústavnej starostlivosti podľa § 54 ods. 2 písmeno b/ druhá časť vety (keďže rodičia deti žijú) či im v starostlivosti o deti bráni závažná prekážka. Súd sa stotožňuje s názorom OP v Galante, že na strane matky maloletých

detí jej neprítomnosti (zdržuje sa na neznámom mieste a o deti neprejavuje vážny záujem) je závažná prekážka pre výkon rodičovských povinností. Takáto závažná prekážka však na strane otca maloletých detí nie je (deti boli zverené súdom do jeho osobnej starostlivosti), pretože podľa ustálenej súdnej praxe i výkladu zákonodarcu takáto závažná prekážka musí mať objektívny charakter, pre ktorú rodič sa z určitého dôvodu nie je schopný o dieťa osobne postarať, zabezpečiť každodennú osobnú starostlivosť na uspokojovanie jeho potrieb, ako napríklad dlhodobá hospitalizácia rodiča, výkon trestu odňatia slobody, väzba a podobne. To, že otec maloletých detí si plní svoje pracovné povinnosti, aby zabezpečil potrebné príjmy pre rodinu, nie je možné vyhodnotiť ako závažnú prekážku, ktorá by mu bránila pri plnení svojich rodičovských povinností, najmä keď dennodenne prichádza domov k deťom do spoločnej domácnosti a zúčastňuje sa buď aktívne, prípadne pasívne osobnej starostlivosti o maloleté deti. To, že táto starostlivosť nemusela byť na patričnej úrovni ešte neodôvodňuje dôvodnosť nariadenia ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi, ako výnimočného opatrenia bez predchádzajúceho výchovného opatrenia podľa § 37 Zákona o rodine. Preto súd dospel k záveru, že nie sú tu zákonné dôvody, ktoré by odôvodnili nariadenie ústavnej starostlivosti v zmysle z citovaného zákonného ustanovenia. Keďže toto konanie bolo začaté z úradnej povinnosti súdom prostredníctvom § 81 ods. 1, 2 O.s.p. a neboli naplnené zákonné dôvody pre to, pre ktoré súd konanie začal (dôvody na ústavnú starostlivosť) nič iné neostalo súdu ako toto konanie zastaviť. Súd to činí bez ambície prehodnotiť postup orgánov činných v trestnom konaní čo do prípadnej trestnej zodpovednosti osoby, voči ktorej bolo začaté trestné stíhanie.

3. Záverom uviedol, že vyvstáva otázka potrebnosti vydania výchovného opatrenia v súdenom prípade podľa § 37 ods. 2 alebo 3 Zákona o rodine s poukazom aj na ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia. V tomto konaní súd nemal možnosť vydať rozhodnutie o nariadení výchovného opatrenia, keďže o takomto súd nekonal. Je možné, pokiaľ nebude podaný návrh zo strany kompetentných osôb, aby začal konať bez podania takéhoto návrhu o nariadení výchovného opatrenia, k tomu však je potrebné, aby podľa § 23 ods. 2 CMP vydal o tom osobitné uznesenie, ktoré podľa § 27 CMP musí doručiť dotknutým osobám do vlastných rúk. Preto súd v tomto konaní nemal možnosť namiesto ústavnej starostlivosti rozhodnúť o inom výchovnom opatrení, napríklad o určení dohľadu nad výchovou maloletých detí.

4. Proti tomuto uzneseniu podala odvolanie Okresná prokuratúra Galanta a to z dôvodov vymedzených v § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) zákona č. 160/2015 Z.z. a § 62 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Poukázala na to, že súd prvej inštancie 02.09.2016 rozhodol vo veci starostlivosti súdu tak, že napadnutým uznesením konanie o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi M. a V. zastavil, súd tak nesprávnym procesným postupom znemožnil takýmto rozhodnutím strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a tiež, súd prvej inštancie nesprávne zistil skutkový stav. Konanie o nariadenie ústavnej starostlivosti, ktoré Okresný súd Galanta sám ex offio začal, následne 02.09.2016 zastavil. Rozhodnutie odôvodnil tým, že pre nariadenie ústavnej výchovy v zmysle § 54 Zákona o rodine, ktoré postupne skúmal nie sú splnené zákonné podmienky. S takýmto rozhodnutím nie je možné sa stotožniť, pretože ide o nesprávne právne posúdenie veci a zároveň vydané bez toho, aby súd vo veci konal v najlepšom záujme maloletých detí tak, ako to vyžaduje okrem iného aj čl. 4 Civilného mimosporového poriadku a Dohovor o právach dieťaťa. Poukázal na znenie čl. 4 vety 2 Civilného mimosporového poriadku, v zmysle ktorého ak je účastníkom konania maloleté dieťa súd koná v jeho najlepšom záujme. Súd prvej inštancie rozhodol po tom, čo uznesením č.k. 12PPOm/1/2016-18 zo dňa 04.02.2016 nariadil predbežné opatrenie, ktorým maloleté deti M. a V. S. dočasne umiestnil do krízového strediska „B.“ S., K. XX/XXX, S. a to dňom nariadenie predbežného opatrenia a to až do právoplatného skončenia konania o ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi. O nariadení predbežného opatrenia rozhodoval na základe návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, ktorý preveroval situáciu v rodine maloletých detí. Osoba žiadajúca o utajenie svojej identity úradu dňa 03.02.2016 oznámila, že družka otca maloletých detí R. K. psychicky nezvláda starostlivosť o deti svojho partnera a tieto sú z jej strany vystavované neľudskému, resp. zlému zaobchádzaniu. Po preverí skutočností uvádzaných v podnete priamo v rodine maloletých detí boli úradom práce zistené skutočnosti, ktoré takýmto zaobchádzaniu nasvedčovali. Maloleté deti M. a V. boli následne odvezené do Nemocnice sv. Lukáša v Galante, kde boli na základe výsledkov vyšetrení hospitalizované na pediatrickom oddelení za účelom došetrenia ich stavu. S poukazom na opísané skutočnosti súd nariadil predbežné opatrenie, keďže po vykonanom dokazovaní mal za to, že je potrebné dočasne upraviť pomery účastníkov, nakoľko je život a zdravie ako aj priaznivý život maloletých detí vážne ohrozený. Z opísaného stavu je zrejmé, že kým dňa 04.02.2016 pri nariadení predbežného opatrenia súd má za preukázané, že v situácii

kedy sa mal. M. a mal. V. nachádzajú v starostlivosti svojho biologického otca a jeho družky, je nielen vážne ohrozený ich priaznivý vývoj, ale dokonca i život a zdravie. Dňa 02.09.2016 konanie o nariadenie ústavnej starostlivosti zastavil bez ďalšieho, hoci v dôsledku tohto rozhodnutia súdu budú maloleté deti vrátené do prostredia a starostlivosti tých istých osôb, z ktorých starostlivosti boli odňaté z dôvodu vážneho ohrozenia života a zdravia. Družka otca detí R. K. je v súčasnosti obvinená zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby. Súd prvej inštancie sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s tým, že práve v dôsledku terajšej starostlivosti R. K. a biologického otca detí vykazujú podľa znaleckého posudku PhDr. Zuzany Bielikovej obe deti syndróm CAN zanedbávaného dieťaťa a zároveň trpia syndrómom týraného dieťaťa, čo vyplýva zo správy o psychologickom vyšetrení detí, ktoré predložil súdu kolízny opatrovník. Súd prvej inštancie síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval a zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. V spojení v s ust. § 54 ods. 2 písm. b) Zákona o rodine, závažná prekážka, ktorá bráni obom rodičom v starostlivosti o dieťa nie je Zákonom o rodine žiadnym spôsobom definovaná a je úlohou súdu, aby v každom jednotlivom prípade skúmal existenciu prekážky brániacej rodičom v starostlivosti o dieťa a následne vyhodnocoval ich závažnosť. Súd úplne opomenul vyhodnotiť skutočnosť, že starostlivosť o mal. M. a mal. V. bude po návrate týchto detí do domácnosti otca prakticky v celom rozsahu zabezpečovať jeho družka, čo dokumentovala aj výpoveď mal. M., ktorá potvrdila, že otca niekedy vídajú alebo aj nevídajú, nakoľko domov prichádza až keď spia. Samotná skutočnosť, že voči družke bolo vznesené obvinenie pre tak závažný zločin, akým je týranie blízkej a zverenej osoby, je sama o sebe závažnou prekážkou, v dôsledku ktorej otec maloletých detí nemôže v súčasnosti zabezpečovať starostlivosť o maloleté deti, keďže žije v spoločnej domácnosti s družkou, ktorá sa mala uvedeného trestného konania dopustiť práve pri starostlivosti o mal. M. a mal. V.. Súd sa nevysporiadal ani s neprítomnosťou opatrovníčky matky JUDr. C. E. na pojednávaníach a to napriek tomu, že táto bola ustanovená ako opatrovníčka na zastupovanie matky detí v predmetnom konaní. Navrhol preto, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s poukazom na § 365 ods. 1 písm. b) a § 389 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z.z.

5. Odvolanie voči uzneseniu podal aj kolízny opatrovník argumentujúc tým, že dôvodom nariadenie predbežného opatrenia u maloletých detí bola skutočnosť, že 03.02.2016 bol zamestnancami orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a súdu sociálnej kurately prešetrením pomerov v prirodzenom prostredí u maloletých detí na podnet osoby žiadajúcej o utajenie svojej identity týkajúci sa porušovania práv dieťaťa. Pri tomto šetrení bolo zistené, že okolnosti nasvedčujú tomu, že deti boli vystavené neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu pre určenie preukázania ohrozenia života, zdravia dieťaťa, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu s dieťaťom bol zamestnancom orgánu SPODaSK vyhotovený obrazový záznam. Zároveň bol so súhlasom zákonného zástupcu detí za doprovodu zamestnancom orgánu podaný podnet pre podozrenie z týrania blízkej a zverenej osoby a deti boli odvezené do Nemocnice sv. Lukáša v Galante, boli hospitalizované za účelom doriešenia stavu. Zo záverov znaleckého posudku PhDr. Zuzany Bielikovej vyplynulo, že u obidvoch detí bol zistený syndróm CAN zanedbávaného dieťaťa. Voči R. K. bolo vznesené obvinenie za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby. Konanie doposiaľ nebolo ukončené. Kolízny opatrovník sa nestotožňuje s názorom súdu, že na strane otca neexistuje závažná prekážka brániaca mu zabezpečovanie starostlivosti o maloleté deti. Súd sa dostatočne nevysporiadal so skutočnosťou, že otec maloletých detí naďalej žije v spoločnej domácnosti s osobou, ktorá deťom ubližovala, tzn. so svojou družkou. V situácii, kedy je ohrozený život a zdravie detí je výslovne nevhodné navrátiť deti späť do pôvodného prostredia, v ktorom im bolo ubližované. Už samotné vznesenie obvinenia za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby voči partnerke otca, s ktorou otec detí naďalej žije v spoločnej domácnosti je dostatočne vážnym dôvodom brániacim zabezpečovanie riadnej starostlivosti ako je vytvoreným priaznivých podmienok na zdarný vývoj detí. Sama družka otca na pojednávaní uviedla, že bez aktívnej pomoci otca nevládne sama výchovu maloletých detí a navyše očakáva narodenie ďalšieho dieťaťa. Matka detí sa dlhodobo zdržiava v cudzine na neznámom mieste, o deti nejaví záujem, teda starostlivosť zo strany matky nie je možné zabezpečiť. Otec detí po zrušení ústavnej starostlivosti kedy bol nad výchovou maloletých nariadení dohľad prisľúbil zabezpečenie riadnej starostlivosti, túto však vzhľadom na jeho pracovnú vyťaženosť zabezpečovala výlučne jeho partnerka. Navrátením maloletých do pôvodného prostredia, z ktorého boli vyňaté existuje dôvodná obava, že budú opakovane ohrozené na svojom živote a zdraví tým, že budú naďalej telesne trestané, resp. s nimi bude hrubo zaobchádzané, čo im môže spôsobiť fyzickú alebo psychickú ujmu. Je potrebné poskytnúť ochranu práv a právom chránených záujmov detí ešte pred ich porušením alebo ohrozením a tým im poskytnúť priestor na zabezpečenie nevyhnutnej odbornej pomoci, čo je v prípade maloletých detí nevyhnutné. Navrhol preto, aby odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie a rozhodol

rozsudkom, že Krajský súd Trnava nad maloletými deťmi M., nar. XX.XX.XXXX a V., nar. XX.XX.XXXX nariaduje ústavnú starostlivosť, ktorá bude vykonávaná v F. K., ulica T. č. XX.

6. Otec detí ani matka odvolanie nepodali a k doručeným odvolaniam sa písomne nevyjadrili.

7. K doručenému odvolaniu kolízneho opatrovníka sa Okresná prokuratúra vyjadrila v zmysle, že sa pridrižiava dôvodov uvedených v jeho odvolaní a navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

8. Kolízny opatrovník sa v plnej miere stotožnil s odvolaním prokurátora s tým, že svoje stanovisko k napadnutému uzneseniu vyjadril v podanom vlastnom odvolaní.

9. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase podania odvolaní, aktuálne § 34 Civilného sporového poriadku účinného), po zistení, že odvolania boli podané včas (§ 204 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase podania odvolaní, aktuálne § 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom - účastníkom (§ 201 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase podania odvolaní, aktuálne § 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 201, § 202 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase podania odvolaní, aktuálne § 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d) Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 205 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase podania odvolaní, aktuálne § 363 Civilného sporového poriadku) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. b), c), d), e), f) Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom v čase podania odvolaní, ktoré majú ekvivalent v § 365 ods. 1 písm. a), e), f), g), h) Civilného sporového poriadku v spojení s § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na obsah preskúmaného uznesenia i argumenty odvolateľov predstreté v odvolacom konaní bolo posúdiť, či sú splnené zákonné podmienky a dané skutkové okolnosti na zastavenie konania o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi, ktoré sú na základe predbežného opatrenia súdu dňa 04.02.2016 umiestnené do Krízového strediska „B.“ S., K. XX/XXX, S. z dôvodu, že existuje reálna hrozba, že maloleté deti sú ďalším pobytom v domácom prostredí vážne ohrozené na svojom živote a zdraví a v súčasnej dobe nebolo možné maloleté deti zveriť do náhradnej starostlivosti, bolo potrebné ich okamžité umiestnenie do starostlivosti zariadenia na výkon rozhodnutia.

11. V zmysle § 161 ods. 1 Civilného sporového poriadku účinného v čase rozhodovania o odvolaní, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky").

12. V zmysle súdom prvej inštancie aplikovaného § 54 Zákona o rodine náhradná osobná starostlivosť a pestúnska starostlivosť majú prednosť pred ústavnou starostlivosťou. Pred nariadením ústavnej starostlivosti je súd povinný vždy skúmať, či maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti, a ak to nie je možné, do pestúnskej starostlivosti (ods. 1).

(2) Súd môže nariadiť ústavnú starostlivosť len vtedy, ak je výchova dieťaťa vážne ohrozená alebo vážne narušená, nie je možné dieťa zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti a

a) dieťa je osvojiteľné a nie je možné ho zveriť do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo do starostlivosti fyzickej osoby podľa osobitného predpisu,

b) rodičia dieťaťa nežijú alebo im v starostlivosti o dieťa bráni závažná prekážka,

c) uložené výchovné opatrenie podľa § 37 ods. 3 nevedlo k náprave alebo

d) rodičia dieťaťa sú pozbavení výkonu rodičovských práv.

(3) Za vážne ohrozenie alebo vážne narušenie výchovy maloletého dieťaťa sa nepovažujú nedostatočné bytové pomery alebo majetkové pomery rodičov maloletého dieťaťa.

(4) Ak súd nerozhodol podľa § 39 ods. 2 a 3 alebo podľa § 56, sú rodičia maloletého dieťaťa naďalej jeho zákonnými zástupcami a spravujú jeho majetok.

(5) Súd v rozhodnutí, ktorým nariaduje ústavnú starostlivosť, musí presne označiť zariadenie, do ktorého má byť dieťa umiestnené. Pri rozhodovaní o ústavnej starostlivosti a označení zariadenia súd vždy prihliadne na citové väzby maloletého dieťaťa k rodičom, súrodencom a iným blízkym osobám a zohľadní možnosti zariadenia na utvorenie podmienok na zachovanie rodinných a citových vzťahov dieťaťa, jeho rodičov a súrodencov.

13. Prvotne je nevyhnutné vytknúť súdu prvej inštancie nesprávny výklad citovaného ustanovenia v ods. 2 písm. b).

14. V zákone o rodine od 01.01.2016 sa najmä rozširujú základné zásady rodinného práva, uvádzajú kritéria najlepšieho záujmu dieťaťa, sprísňujú sa podmienky na umiestnenie v ústavnej starostlivosti, zdôrazňuje prioritné postavenie náhradnej osobnej starostlivosti. Do popredia sa však dostávajú v prvom rade zohľadňuje tri základné princípy vyplývajúce z Dohovoru o právach dieťaťa, a to: princíp najlepšieho záujmu dieťaťa, princíp rešpektovania práv dieťaťa, a princíp vypočutia názoru dieťaťa.

15. Súd pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do výchovy a starostlivosti musí skúmať jeho najlepší záujem. Ide o právny pojem, ktorý nemá svoju presnú definíciu v Zákone o rodine. Existuje niekoľko výkladových pravidiel, podľa ktorých by sa uvedený najlepší záujem dieťaťa mal vždy určiť.

16. Podľa Všeobecného komentára č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie najlepšieho záujmu dieťaťa (čl. 3 ods. 1) tento inštitút predstavuje: „Hmotné právo, zásadu a procesné právo, ktoré sú založené na posúdení všetkých prvkov najlepšieho záujmu dieťaťa alebo detí v konkrétnej situácii. Pri posudzovaní a určovaní najlepšieho záujmu dieťaťa za účelom rozhodnutia o konkrétnom opatrení, treba dodržiavať nasledujúce kroky:

a) v rámci konkrétneho faktického kontextu prípadu zistiť, aké sú relevantné prvky posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa, dať im konkrétny obsah a priradiť každému z nich váhu vo vzťahu k ostatným,

b) pri realizácii dodržiavať postup, ktorý zabezpečí právne záruky a riadnu aplikáciu práva.“

V zmysle citovaného Všeobecného komentára je nesporné, že najlepší záujem dieťaťa je pojem veľmi pružný, ktorý musí byť skúmaný individuálne, vždy v konkrétnej situácii bez aplikácie predsudkov a neoverených predpokladov. Záver o tom, čo je pre konkrétne dieťa jeho najlepším záujmom, musí vychádzať zo zistených okolností a musí sa uskutočniť tak, aby v plnej miere rešpektovalo všetky práva zakotvené v Dohovore o právach dieťaťa a jeho Opčných protokoloch.

17. Z komentára k novelizovanému § 54 Zákona o rodine vyplýva, že treťou formou náhradnej starostlivosti, ktorá nahrádza osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa, keď títo nezabezpečujú, resp. nemôžu zabezpečiť starostlivosť o dieťa a ktorú súd nariadi zásadne len ak nemožno nariadiť predošlé formy náhradnej starostlivosti je ústavná starostlivosť. Ide o výnimočné opatrenie súdu, ku ktorému možno dospieť len pri naplnení zákonných predpokladov. Vzhľadom na intenzitu zásahu do výchovného prostredia maloletého dieťaťa musí byť ústavná starostlivosť vždy len dočasným opatrením a súd je pred jej nariadením povinný skúmať, či nie je možné zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti prípadne pestúnskej starostlivosti ako uprednostňovaných foriem náhradnej starostlivosti. V zásade tak možno ústavnú starostlivosť nariadiť ako formu náhradnej starostlivosti, keď túto nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečovať rodičia maloletého dieťaťa, je to potrebné v jeho záujme a je preukázané, že dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti, ani do pestúnskej starostlivosti, ale na druhej strane i ako formu výchovného opatrenia v prípade, ak je výchova dieťaťa ohrozená alebo vážne narušená a iné výchovné opatrenia nevedli k náprave. V oboch prípadoch ide o krajné riešenie vzniknutej situácie (ultima ratio). Preto je výkon ústavnej starostlivosti nutné priebežne monitorovať a bezodkladne potom ako pominú dôvody pre jej ďalšie trvanie, ústavnú starostlivosť zrušiť.

18. S poukazom na uvedené odvolací súd je názoru, že súd prvej inštancie sa len veľmi stručne a len okrajovo vyporiadal s otázkou nemožnosti zverenia maloletých detí do náhradnej osobnej starostlivosti prípadne pestúnskej starostlivosti ako uprednostňovaných foriem náhradnej starostlivosti, keď už v minulosti takéto konanie ohľadne mal. M. bolo vedené pod sp. zn. 17P/76/2013 a predovšetkým nie správne si vyložil už vyššie cit. ust. § 54 ods. 2 písm. b) Zákona o rodine. Je v priamom rozpore so záujmom maloletých detí, aby po zastavení konania sa dostali späť do osobnej starostlivosti ich otca, ktorý žije v spoločnej domácnosti s družkou R. K., t.j. osobou, proti ktorej je vedené trestné konanie za

zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby, ktorého sa mala dopustiť voči oboch maloletým deťom. Uvedené je zrejmé aj z vyšetrenia detí psychológom PhDr. D. A., podľa záveru ktorého u oboch detí zistila syndróm CAN zanedbávaného dieťaťa a zároveň trpia syndrómom týraného dieťaťa. Spolužitie s touto osobou je potom nutné z hľadiska najlepšieho záujmu dieťaťa a princípu rešpektovania práv dieťaťa záujmu maloletých hodnotiť, že otcovi v starostlivosti o tieto maloleté deti bráni závažná prekážka.

19. Nakoľko súd prvej inštancie síce aplikoval správne zákonné ustanovenia, ale nesprávne ho na daný prípad vyložil ide o nesprávne právne posúdenie veci. Pre takéto nesprávne právne posúdenie veci potom súd prvej inštancie nevykonal vo veci ani ďalšie pre rozhodnutie vo veci potrebné dokazovanie a rozhodol nesprávne, keď konanie zastavil.

20. V dôsledku vyššie uvedeného, odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. c) CSP, keď súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil tým, že na vec neaplikoval správne a náležité ustanovenia právneho predpisu a nadväzne v naznačenom smere i nedostatočne zistil skutkový stav, zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

21. Povinnosťou prvoinštančného súdu bude opätovne vyhodnotiť všetky okolnosti daného prípadu, doplniť dokazovanie so zameraním na zistenie pomerov na strane matky, otca i maloletých detí, prihliadnuť i na skutočnosti, ktoré vyplývajú z predchádzajúcich konaní o zabezpečenie starostlivosti o maloleté deti, výsledky vykonaného dokazovania je povinný vyhodnotiť jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach, vysporiadať sa so všetkými relevantnými argumentmi účastníkov konania a vo veci opätovne rozhodnúť tak, aby rozhodnutie bolo v súlade s najlepším záujmom maloletých detí, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP odôvodniť.

22. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 391 ods. 3 CSP).

23. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).